

Abraham et les trois anges, Marc Chagall, 1966.

Vision ou réalité?

Abraham et les anges

Dieu vient rendre visite à Abraham qui se remet de sa circoncision.

Trois hommes apparaissent alors. Qui sont-ils véritablement: des anges, des prophètes ou juste le fruit de l'imagination d'Abraham?

Maïmonide et Na'hmanide sont en désaccord profond sur ce sujet fondamental.

בראשית פרק יח'

^א וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ה', בְּאֵלֶיךָ מִמְּרָא; וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח-הָאֵהָל, כְּחֹם הַיּוֹם. ^ב וַיֵּשֶׁא עֵינָיו, וַיֵּרָא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים, נֹצְבִים עָלָיו; וַיֵּרָא, וַיֵּרֶץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל, וַיִּשְׁתַּחוּ, אַרְצָה. ^ג וַיֹּאמֶר: אֲדֹנָי, אִם-נָא מְצִאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ--אֵל-נָא תַעֲבֹר, מֵעַל עַבְדְּךָ.

Genèse Chapitre 18

¹ L'Éternel se révéla à lui dans les plaines de Mamré, tandis qu'il était assis à l'entrée de sa tente, pendant la chaleur du jour. ² Comme il levait les yeux et regardait, il vit trois personnages debout près de lui. En les voyant, il courut à eux du seuil de la tente et se prosterna contre terre. ³ Et il dit : "Seigneur, si j'ai trouvé grâce à tes yeux, ne passe pas ainsi devant ton serviteur !

פירוש הרמב"ן

ובספר מורה הנבוכים (ב מב) נאמר כי הפרשה כלל ופרט אמר הכתוב תחלה כי נראה אליו השם במראות הנבואה ואיך היתה המראה הזאת כי נשא עיניו במראה והנה ג' אנשים נצבים עליו ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך זה ספור מה שאמר במראה הנבואה לאחד מהם הגדול שבהם ואם במראה לא נראו אליו רק אנשים אוכלים בשר איך אמר "וירא אליו ה'" כי הנה לא נראה לו השם לא במראה ולא במחשבה... והנה לפי דעתו זאת יצטרך לומר כן בענין לוט כי לא באו המלאכים אל ביתו ולא אפה להם מצות ויאכלו אבל הכל היה מראה... ואלה דברים סותרים הכתוב אסור לשומעם אף כי להאמין בהם...

Na'hmanide

Dans le *Guide des égarés* est affirmé que notre passage se déploie du général au particulier. Le verset introduit que Dieu lui est apparu dans une vision prophétique puis nous indique le contenu de cette Révélation : "Comme il levait les yeux et regardait, il vit trois personnages debout près de lui" puis "Et il dit: Seigneur, si j'ai trouvé grâce à tes yeux". Ceci est donc le récit de ce qu'il a dit dans la vision prophétique au plus grand d'entre eux. Et si dans cette vision ne lui sont apparus que trois hommes consommant de la viande, comment peut-il être dit : "L'Éternel se révéla à lui", il ne lui est apparu ni dans une vision ni même par l'entremise de la pensée... selon ses dires (à Maïmonide), il en est de même concernant Lot ; les anges ne sont point venus en sa demeure, il ne leurs a pas cuit du pain qu'ils ont mangé, tout cela participe de la vision (prophétique)... et ces propos contredisent les versets, il est interdit de les écouter, qui plus est d'y croire...

מורה הנבוכים חלק ב' פרק מב'

כבר ביארנו שכל מקום שנזכר ראיית מלאך או דיבורו, שאין זה אלא במראה הנבואה או בחלום. בין שפורש הדבר, ובין שלא פורש, כמו שקדם. דע זה והבינהו מאוד מאד. אין הבדל בין אם יאמר הכתוב בהתחלה שהוא ראה המלאך, או שהיה פשט הדברים בהתחלה שהוא חשב אותו אחד מבני אדם, ורק בסוף העניין נתברר לו שהוא מלאך, כיון שמצאת בתכלית הדברים שאותו אשר נראה ודיבר היה מלאך, תדע ברור, כי מתחילת העניין היה מראה הנבואה או חלום של נבואה. לפי שבמראה הנבואה או חלום של נבואה - פעמים הוזה הנביא כי ה' מדבר עמו, כמו שנבאר, ופעמים רואה מלאך מדבר עמו, ופעמים שומע מי שמדבר עמו ואינו רואה אחד מדבר, ופעמים רואה אדם מדבר עמו, ורק אחר כך יתברר לו שאותו המדבר מלאך. וכיוצא בסוג זה של נבואה מזכיר שהוא ראה אדם עושה או אומר ואחר כך ידע שהוא מלאך. ואל היסוד הגדול הזה כוון אחד החכמים ז"ל, ואף [רנח] גדול מגדוליהם, והוא ר' חייא הגדול, במה שנאמר בתורה וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו', 'שכיון שהקדים כלל, והוא שה' נגלה לו, בא לבאר היאך הייתה צורת אותה ההתגלות, ואמר שהוא תחילה ראה שלושה אנשים, ואירע (מה שאירע), ואמרו, ונאמר להם (מה שנאמר). ואמר זה אשר ביאר את הביאור הזה כי דבר אברהם ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך, שגם זה תיאור מה שאמר במראה הנבואה לאחד מהם, ואמר לגדול שבהם אמרו, והבן גם פרשה זו כי היא סוד מן הסודות.

Guides des égarés Section II Chapitre 42

Nous avons déjà exposé que, partout où on a parlé de l'apparition d'un ange, ou d'une allocution faite par lui, il ne peut être question que d'une *vision prophétique* ou d'un *songe*, n'importe qu'on l'ait ou non déclaré expressément, comme cela a été dit précédemment. Il faut savoir cela et t'en bien pénétrer. Peu importe qu'on dise tout d'abord de quelqu'un qu'il a vu l'ange, ou qu'on semble dire qu'il le prenait d'abord pour un individu humain, et qu'à la fin il devint manifeste pour lui que c'était un ange ; dès que tu trouves dans le dénouement que celui qui a été vu et qui a parlé était un ange, tu sauras et tu seras certain que dès le commencement c'était une *vision prophétique*, ou un *songe prophétique*. En effet, dans la vision prophétique ou dans le songe prophétique, tantôt le prophète voit Dieu qui lui parle, comme nous l'exposerons, tantôt il voit un ange qui lui parle, tantôt il entend quelqu'un qui lui parle, sans voir la personne qui parle, tantôt enfin il voit un individu humain qui lui adresse la parole, et ensuite il lui devient manifeste que celui qui parlait était un ange. Dans la prophétie de cette dernière espèce, il raconte qu'il a vu un homme agir ou parler, et qu'ensuite il a su que c'était un ange.

C'est ce principe important qu'a professé un des docteurs, et même un des plus grand d'entre eux, à savoir R. 'Hayya le Grand, au sujet de ce passage du Pentateuque : *Et l'Eternel lui apparut aux Chênes de Mamré, etc.* (Genèse, 18,1) car, après avoir dit sommairement que Dieu lui apparut, on commence par expliquer sous quelle forme eut lieu cette apparition, et on dit qu'il vit d'abord trois hommes, qu'il courut (au-devant d'eux), qu'ils parlèrent et qu'il leur fut parlé. Celui-là donc qui donne cette interprétation dit que ces paroles d'Abraham : *Seigneur ! si j'ai trouvé grâce à tes yeux, ne passe pas ainsi devant ton serviteur* (Genèse 18,3) sont aussi une relation de ce que, dans la vision prophétique, il dit à l'un d'entre eux : "Ce fut, dit-il, au plus grand d'entre eux qu'il adressa la parole." Il faut aussi te bien pénétrer de ce sujet, car il renferme un profond mystère.